

Arbeid (Heb. 'ābōdā, m·lā'kā, ma'āsē; Gr. érgon, ook kópos, 'moeite'), daad of werk. Hoewel Hesiodus de arb. prees, werd deze in de *oudheid* steeds meer veracht. Lycurgus verbiedt de burger te arbeiden; Plato veroordeelt arb. als vernederend; Aristoteles bepaalt dat slechts slaven deze mogen verrichten. De welvaart van de staat is gebaseerd op slavernij. Onder de Rom. heerschappij raakte het platteland ontvolkt, terwijl de steden vervuld werden van een plebs dat niets uitvoerde en corrupt was. De arb. wordt daarentegen in het OT en in het *jodendom* gewaardeerd (Spr 6:6-11, Sir 22:1v), voorzover hij niet in strijd is met de Wetsvoorschriften (Ex 20:10, Lev 11). De rabbiën leerden een vak, hoewel de bestudering van de Schrift hoger werd gewaardeerd (Sir 38:25-39). De vaak geciteerde vervloeking (Gen 3:16v) raakt niet de arb. zelf, maar de moeite ('ešeb) van de arb. – de smarten der barenden, en niet de geboorte. Adam werkte in Eden; hij diende ('ābad), Gen 2:15. Dat is het menselijk lot naar Gods Wet (Ex 20:9, Deut 5:13). Ook in het NT wordt de arb. gewaardeerd. Jezus was een werker (téktōn,

Mc 6:3). Zijn dienst is arb. die geen sabbat kent (Mc 2:27 enz). Zijn werk wordt gevormd door zijn wonderen, maar ook door zijn prediking (Mt 11:2, Mc 1:38, Jo 5:20), zijn geestelijke bemoeiingen (Lc 22:44; vgl. Jes 53:11). Hij veroordeelt de activiteit van Marta niet, maar wel haar overmatige ijver (Lc 10:38v): Hij gebiedt bezorgdheid noch lichtvaardigheid, maar vertrouwen op God (Mt 6:25v). De arb., ook wanneer hij zonder verdienste is, is niet waardeloos (Lc 17:10), en kwaliteit wordt meer gewaardeerd dan kwantiteit (Mt 20:1vv). Als rabbijn heeft Paulus een beroep (Hand 18:13). Hij rekent het zich tot eer dat hij van zijn vak kan leven (1 Kor 9:15). De harde arb. (*kópoi*) van zijn apostolaat heeft hem meer lijden gebracht dan anderen (1 Kor 15:10, 2 Kor 6:5, 11:23). Niets doen is ordeloosheid (1 Tess 4:11v, 2 Tess 3:6v). De orde (*táxis*) komt van God die met ons werkt Rom 8:28, 1 Kor 3:9) en voor wie onze arb. van waarde is (1 Kor 15:58). Quiëtisme is uitgesloten want God zelf is werkzaamheid; bij Jo zegt Christus: 'Mijn Vader werkt tot nu toe', d.w.z. altijd (Jo 5:17; vgl. Ps 121:3vv):

Litt.: E. Haupt, Die Stellung des Urchrist. zur Arbeit ('21) - H. Clavier, Le christianisme et le travail ('44²) - A. T. Geoghegan, The attitude towards labour ('45) - A. Richardson, The Bible doctrine of work ('52) - W. Biernert, Die Arbeit ('54) - BTH 35vv - RGG I, 534-45 (litt.).

H. Clavier